

*Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 30/4/2023 Zarządu
Powiatowego Banku Spółdzielczego w Sokołowie Podlaskim
z dnia 05.06.2023 r.*

*Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 3/1/2023 Rady Nadzorczej
Powiatowego Banku Spółdzielczego w Sokołowie Podlaskim
z dnia 06.06.2023 r.*

PBS w Sokołowie Podlaskim

OGÓLNA
STRATEGIA ZARZĄDZANIA RYZYKAMI
w Powiatowym Banku Spółdzielczym
w Sokołowie Podlaskim

Sokołów Podlaski, czerwiec 2023 r.

SPIS TREŚCI

Rozdział 1 - Postanowienia ogólne.....	2
Rozdział 2 - Strategie, polityki i procedury zarządzania ryzykiem	7
Rozdział 3 - Organizacja i struktura systemu zarządzania ryzykiem	13
Rozdział 4 - Kryteria uznawania ryzyk za istotne	22
Rozdział 5 - Mechanizmy kontrolujące i organizujące ryzyko	25
Rozdział 6 - Zasady funkcjonowania systemu limitów oraz generalna skłonność do podejmowania ryzyka	26
Rozdział 7 - Wdrażanie nowego produktu.....	28
Rozdział 8 - Polityka braku zgodności	28
Rozdział 9 - Strategia kształtowania funduszy własnych Banku.....	29
Rozdział 10 - Proces wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego	31
Rozdział 11 - Polityka finansowania aktywów Banku	34
Rozdział 12 - System kontroli.....	35
Rozdział 13 - Postanowienia końcowe	36

Załącznik nr 1 - Zasady kultury ryzyka

Rozdział 1 - Postanowienia ogólne

§ 1

1. Ogólna strategia zarządzania określa:
  - 1) organizację i strukturę zarządzania ryzykiem w Banku,
  - 2) kryteria uznawania ryzyka za istotne,
  - 3) zasady funkcjonowania systemu limitów oraz
  - 4) generalną skłonność do podejmowania ryzyka, w szczególności określa profil ryzyka, jako aktualną i docelową strukturę ryzyka, apetyt/tolerancję na ryzyko,
  - 5) podstawowe zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych.
2. Integralną częścią niniejszej strategii są strategie zarządzania poszczególnymi ryzykami.
3. Ogólna strategia zarządzania ryzykami reguluje również zasady dotyczące:
  - a. wdrażania nowych lub modyfikacji produktów,
  - b. strategii kształtowania funduszy własnych Banku,
  - c. procesu wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego,
  - d. polityki finansowania aktywów,
  - e. podstawowych zasad kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykami.

§ 2

1. Bank określając strategię zarządzania ryzykiem oraz apetyt na ryzyko uwzględnia w szczególności cele działalności i strategię zarządzania, model biznesowy, wszystkie istotne ryzyka powstałe w związku z prowadzoną przez Bank działalnością, poziom funduszy własnych, obowiązujące Bank normy ostrożnościowe oraz politykę wynagrodzeń.
2. Podstawą do opracowania Strategii są zapisy:
  - 1) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe,
  - 2) Rozporządzenia Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 z późniejszymi zmianami i innych rozporządzeń wykonawczych,
  - 3) Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach,
  - 4) Ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym,
  - 5) rekomendacji nadzorczych wydanych przez KNF lub Europejski Urząd Nadzoru Bankowego dotyczących systemu zarządzania ryzykiem, w tym:
    - a) Rekomendacją H KNF,
    - b) Rekomendacją Z KNF,
    - c) innymi rekomendacjami KNF,
    - d) odpowiednimi wytycznymi EUNB,
  - 6) „Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego Uchwałą nr 218/2014 z dnia 22 lipca 2014 r.

§ 3

1. Użyte w niniejszej Strategii pojęcia i skróty oznaczają:
  - 1) **Bank** – Powiatowy Bank Spółdzielczy w Sokołowie Podlaskim;
  - 2) **Rada Nadzorcza** – Rada Nadzorcza Powiatowego Banku Spółdzielczego w Sokołowie Podlaskim;
  - 3) **Komitet Audytu** – Komitet Audytu powołany w ramach Rady Nadzorczej Banku;
  - 4) **Zarząd** – Zarząd Powiatowego Banku Spółdzielczego w Sokołowie Podlaskim,
  - 5) **Bank Zrzeszający** – Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.;
  - 6) **SSOZ BPS** – Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS;
  - 7) **EUNB** – Europejski Urząd Nadzoru Bankowego;
  - 8) **KNF** – Komisja Nadzoru Finansowego;
  - 9) **ZR** – Zespół do spraw Ryzyk;
  - 10) **Apetyt na ryzyko** – inaczej **skłonność do podejmowania ryzyka**, oznacza łączny poziom i rodzaje ryzyka, jakie Bank jest skłonny podejmować w ramach swojej zdolności do ponoszenia ryzyka, zgodnie ze swoim modelem działalności, w celu realizacji swoich celów strategicznych;
  - 11) **Zdolność do ponoszenia ryzyka** - oznacza maksymalny poziom ryzyka, jaki Bank jest w stanie przyjąć, biorąc pod uwagę bazę kapitałową, możliwości zarządzania ryzykiem i mechanizmy kontrolne oraz ograniczenia regulacyjne;
  - 12) **Tolerancja ryzyka** – limity ustalane przez Bank w ramach apetytu na ryzyko;
  - 13) **Jednostka biznesowa** – jednostka organizacyjna lub komórka organizacyjna, której podstawowym zadaniem jest prowadzenie działalności biznesowej;
  - 14) **Ład wewnętrzny** – system zarządzania bankiem, organizacja banku, zasady działania, uprawnienia, obowiązki i odpowiedzialność oraz wzajemne relacje Rady Nadzorczej, Zarządu i osób pełniących kluczowe funkcje w Banku określone w Statucie Banku oraz przyjętym w Banku zhierarchizowanym systemie regulacji wewnętrznych (strategii, polityk, procedur, instrukcji i in.).
  - 15) **Konflikt interesów** - okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności między interesem Banku i interesami pracownika, z uwzględnieniem obowiązku działania przez pracownika w sposób rzetelny, zgodnie z najlepiej pojętym interesem Banku. Powstaje w szczególności, gdy pracownik posiada obiektywny powód, aby preferować interes własny lub osoby trzeciej w stosunku do interesów Banku;
  - 16) **Powiązanie personalne** – taki rodzaj powiązania, który może rodzić ryzyko konfliktu interesów pracownika/członka organu Banku z racji posiadania relacji pozasłużbowych z innym pracownikiem/członkiem organu Banku. W szczególności za powiązania personalne w Banku rozumie się więzi o charakterze małżeńskim, pozostawanie we wspólnym pożyciu, bycie krewnym lub powinowatym w linii prostej.
2. Definicje rodzajów ryzyka identyfikowane w działalności Banku:
  - 1) **Ryzyko kredytowe** - ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez klienta lub kontrahenta. Jest to ryzyko poniesienia straty finansowej spowodowanej brakiem zdolności klienta do obsługi długu albo odmową wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy wobec Banku. Ryzyko kredytowe dotyczy wszystkich aktywów bilansowych, do których Bank ma tytuł prawny oraz pozycji

pozabilansowych. Obejmuje ono działalność kredytową oraz działalność na rynku hurtowym (lokaty międzybankowe, dłużne papiery wartościowe itp.);

2) **Ryzyko koncentracji** - zagrożenie wynikające z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji poszczególnych klientów tj. grup powiązanych klientów, działających w tym samym sektorze gospodarki, regionie geograficznym, prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami, podmiotów należących do grupy kapitałowej Banku, z tytułu stosowanych technik ograniczenia ryzyka kredytowego oraz dużych pośrednich ekspozycji kredytowych, takich jak pojedynczy wystawca zabezpieczenia, charakteryzujących się potencjałem do generowania strat na tyle dużych by zagrozić kondycji finansowej Banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka Banku. Bank bada poziom ryzyk wynikających z koncentracji zaangażowań kredytowych odnoszących się do:

- a) **Ryzyka koncentracji dużych ekspozycji** - zagrożenie wynikające z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji wobec poszczególnych klientów, grup powiązanych klientów charakteryzujących się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej Banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka Banku;
  - b) **Ryzyka koncentracji w sektor gospodarki (branżowe)** - ryzyko wynikające z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji wobec klientów działających w tym samym sektorze wobec gospodarki, prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami charakteryzujące się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej Banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka Banku;
  - c) **Ryzyka koncentracji przyjętych form zabezpieczenia** - ryzyko wynikające z nadmiernych koncentracji z tytułu z tytułu stosowanych technik ograniczenia ryzyka kredytowego charakteryzujące się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej Banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka Banku;
  - d) **Ryzyko koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy** – ryzyko wynikające z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji w jednorodne instrumenty finansowe (rodzaje aktywów) charakteryzujące się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej Banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka Banku
  - e) **Ryzyka koncentracji geograficznej** - ryzyko wynikające z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji wobec klientów działających w tym samym regionie geograficznym charakteryzujące się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej Banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka Banku;
- 3) **Ryzyko inwestycji** – ryzyko nieotrzymania planowanego zwrotu z instrumentu finansowego lub utraty zainwestowanych środków;
- 4) **Ryzyko rezydualne** – jest to ryzyko związane ze stosowaniem przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego (form zabezpieczeń), które mogą być mniej efektywne niż oczekiwano w momencie ich przyjmowania;

- 5) **Ryzyko rynkowe (walutowe)** - rozumiane jako ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości na zmienność parametrów rynkowych. Ryzyko rynkowe dotyczy pozycji bilansowych jak i pozabilansowych;
- 6) **Ryzyko operacyjne** - to możliwość wystąpienia straty wynikającej z nieodpowiednich lub zawodnych procedur wewnętrznych, błędów ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmując również ryzyko prawne, ryzyko IT oraz ryzyko modelu. Wg definicji stosowanej w Banku ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka reputacji oraz ryzyka strategicznego. Zgodnie z wytycznymi EUNB (CEBS) ryzyko operacyjne obejmuje także ryzyko IT (ryzyko bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego) oraz ryzyko braku zgodności – Bank zarządza odrębnie tymi ryzykami;
- 7) **Ryzyko prawne** – ryzyko poniesienia strat na skutek błędnego lub zbyt późnego opracowania lub uchwalenia regulacji, ich niestabilności, zmian w orzecznictwie, błędnego ukształtowania stosunków prawnych, jakości dokumentacji formalno-prawnej czy niekorzystnych rozstrzygnięć sądów lub innych organów w sprawach spornych prowadzonych z innymi podmiotami;
- 8) **Ryzyko prowadzenia działalności (conduct risk)** – rzeczywiste lub potencjalne ryzyko strat, jakie może ponieść dana instytucja w wyniku niewłaściwego świadczenia usług finansowych, w tym umyślnego uchybienia lub zaniedbania;
- 9) **Ryzyko IT** – niepewność związana z prawidłowym, efektywnym i bezpiecznym wspieraniem działalności banku przez jego środowisko teleinformatyczne w szczególności ryzyko IT należy rozpoznawać w kontekście zagrożeń oraz podatności istniejącego komponentu lub grupy komponentów środowiska teleinformatycznego i wpływu tych relacji na bezpieczne funkcjonowanie infrastruktury teleinformatycznej i procesów z nią związanych oraz bezpieczeństwa danych wykorzystywanych dla potrzeb działalności banku oraz do świadczenia usług dla klientów. Z pojęciem ryzyka IT związane jest **cyberbezpieczeństwo** rozumiane jako odporność systemów informacyjnych na działania naruszające poufność, integralność, dostępność i autentyczność przetwarzanych danych lub związanych z nimi usług oferowanych przez te systemy;
- 10) **Ryzyko modelu** – rozumiane jako potencjalna strata, jaką może ponieść Bank, w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli;
- 11) **Ryzyko prania pieniędzy i finansowania terroryzmu (ryzyko ML/TF)** - obejmuje ryzyko wystąpienia nadużyć związanych z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu przez członków organu zarządzającego lub pracowników instytucji lub przez inne strony, w tym właścicieli instytucji lub przestępców, którzy wykorzystują słabości wewnętrzne w procesie zarządzania i kontroli instytucją, w tym związanymi z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi;
- 12) **Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym** – obecne lub przyszłe ryzyko spadku zarówno wartości dochodów, jak i wartości ekonomicznej instytucji, wynikające z niekorzystnych zmian stóp procentowych, które wpływają na instrumenty wrażliwe na zmiany stóp procentowych, obejmujące:

- a) **Ryzyko niedopasowania** – ryzyko wynikające ze struktury terminowej pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych, którego źródłem są różnice w czasie dostosowania oprocentowania tych instrumentów. Obejmuje ono zmiany w strukturze terminowej stóp procentowych występujące w sposób spójny na krzywej dochodowości (ryzyko równoległe) lub w sposób zróżnicowany w poszczególnych okresach (ryzyko nierównoległe);
- b) **Ryzyko bazowe** - ryzyko wynikające z wpływu względnych zmian stóp procentowych na pozycje wrażliwe na zmiany stóp procentowych, które mają podobne okresy zapadalności/wymagalności, ale są wyceniane według różnych indeksów stóp procentowych. Ryzyko bazowe wynika z niedoskonałej korelacji w dostosowaniu stóp procentowych uzyskiwanych i płaconych od różnych pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- c) **Ryzyko opcji klienta** - ryzyko wynikające z opcji (wbudowanych i jawnych) w przypadku, gdy bank lub jego klient może zmienić poziom i terminy przepływów pieniężnych. Może to być ryzyko wynikające z:
- pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w przypadku, gdy posiadacz prawie na pewno skorzysta z opcji, o ile leży to w jego interesie finansowym (wbudowane lub jawne opcje automatyczne) – np. kredyty dające kredytobiorcy prawo spłaty przed terminem pozostałej części kredytu lub zmiany charakteru oprocentowania (stałe/zmienne), różnego typu instrumenty dłużne zawierające opcje typu call lub put, dające możliwość wcześniejszego wykupu instrumentu;
  - domyślnie wbudowanej elastyczności lub w ramach terminów dla pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w związku z czym zmiany stóp procentowych mogą wpływać na zmianę zachowania klienta (wbudowane ryzyko opcji behawioralnej klienta) – np. różnego typu depozyty bez oznaczonego terminu wymagalności, pozwalające deponentom wycofać swoje środki w dowolnym momencie, często bez żadnych kar;
- 13) **Ryzyko płynności** – jest to zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat;
- 14) **Ryzyko finansowania** - zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez Bank z zobowiązań finansowych, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio i długoterminowej, bądź w całości, bądź związanym z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania;
- 15) **Ryzyko biznesowe** – ryzyko nieosiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej. W zakresie ryzyka biznesowego wyróżnia się:
- a) **Ryzyko strategiczne** – ryzyko związane z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany;

- b) **Ryzyko wyniku finansowego** - ryzyko realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju, głównie w celu zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału;
  - c) **Ryzyko otoczenia makroekonomicznego** - związane z niekorzystnymi zmianami parametrów makroekonomicznych;
- 16) **Ryzyko kapitałowe** – jest to ryzyko wynikające z niezapewnienia kapitału jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie Banku;
- 17) **Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej** – ryzyko wynikające z podatności instytucji na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących jej plan biznesowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów;
- 18) **Ryzyko reputacji** – jest to bieżące lub przyszłe ryzyko dla wyniku finansowego, funduszy własnych lub płynności, powstałe na skutek naruszenia reputacji Banku;
- 19) **Ryzyko braku zgodności** – jest to ryzyko rozumiane jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych w procesach funkcjonujących w Banku;
- 20) **Ryzyko ESG** - oznacza możliwość negatywnego finansowego wpływu na Bank, wynikającego z bieżącego lub przyszłego wpływu czynników ESG na klientów/kontrahentów (EBA/GL/ 2020 06), gdzie czynniki ESG są to czynniki związane z ochroną środowiska (w tym wpływ zmian klimatycznych lub transformacji do zrównoważonej gospodarki), polityką społeczną lub ładem korporacyjnym.

Rozdział 2 - Strategie, polityki i procedury zarządzania ryzykiem

§ 4

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą:
  - a) strategię do wszystkich materialnych ryzyk na jakie Bank jest i może być narażony,
  - b) polityki do wszystkich ryzyk, które Bank uznał za istotne,
  - c) instrukcje, które odnoszą się do zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, które Bank w strategiach określił jako istotne.
2. Strategie określają:
  - a) definicję ryzyka,
  - b) analizę istotności ryzyka na podstawie opisanych poniżej kryteriów uznawania ryzyka za istotne,
  - c) cele strategiczne Banku,
  - d) ogólny podział obowiązków
3. Polityki określają:
  - a) definicję ryzyka,
  - b) poziom apetytu na ryzyko,
  - c) główne zamierzenia Banku w celu ograniczenia poziomu ryzyka,

- d) uzyskanie w zmieniającym się otoczeniu prawnym i ekonomicznym odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, wyrażanego przez nieprzekraczanie przyjętego apetytu na ryzyko oraz odpowiedniej rentowności działalności biznesowej.
4. Instrukcje Banku zawierają:
- 1) podział obowiązków i odpowiedzialności pracowników, stosownie do struktury organizacyjnej Banku,
  - 2) zasady współpracy jednostek organizacyjnych Banku,
  - 3) zasady zarządzania ryzykami bankowymi, w tym:
    - a) identyfikowania ryzyka,
    - b) pomiaru ryzyka,
    - c) monitorowania ryzyka,
    - d) kontroli ryzyka,
  - 4) zasady ograniczania ryzyka,
  - 5) zasady ustalania limitów i wyznaczania ich wielkości.
5. Do zapoznania się z procedurami i ich przestrzegania są zobowiązani wszyscy pracownicy Banku uczestniczący w procesie zarządzania ryzykiem.
6. Procedury podlegają regularnej weryfikacji w celu ich dostosowania do zmian profilu ryzyka Banku i otoczenia gospodarczego, w którym Bank działa.
7. Zmiany procedur wewnętrznych wymagają decyzji:
- a) Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku:
    - „Ogólna strategia zarządzania ryzykami”,
    - Polityki i Strategii,
    - „Instrukcja wyznaczania wymogów kapitałowych”,
    - „Instrukcja zarządzania ryzykiem płynności”,
    - „Instrukcja wyznaczania i aktualizowania limitów wewnętrznych”.
  - b) Zarządu Banku - instrukcje zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

§ 5

Ogólne cele polityki Banku w zakresie ryzyka

1. Bank powinien skutecznie zarządzać ryzykiem występującym w jego działalności, w szczególności poprzez opracowanie i wdrożenie adekwatnego i skutecznego systemu zarządzania ryzykiem, zaprojektowanego, wprowadzonego przez Zarząd, który również zapewnia jego działanie, nadzorowanego przez Radę Nadzorczą, obejmującego jednostki i komórki organizacyjne Banku, w pełni uwzględniającego istotę ekspozycji banku na ryzyko oraz obejmującego wszystkie istotne rodzaje ryzyka, w tym jego adekwatność i skuteczność.
2. Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych w Banku, ma na celu uzyskanie w zmieniającym się otoczeniu prawnym i ekonomicznym: Zmiany procedur wewnętrznych wymagają decyzji:
  - a) odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, wyrażanego przez nieprzekraczanie przyjętego apetytu na ryzyko,
  - b) odpowiedniej rentowności działalności biznesowej.
3. System zarządzania ryzykiem powinien umożliwiać Bankowi skuteczne podejmowanie decyzji odnośnie realizacji strategii zarządzania Bankiem.

§ 6

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi ryzykami określają:

1. „Strategia zarządzania ryzykiem kapitałowym w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”;
2. „Strategia zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”;
3. „Strategia zarządzania ryzykiem operacyjnym w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”;
4. „Strategia zarządzania ryzykiem płynności w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”;
5. „Strategia zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”;
6. „Strategia zarządzania pozostałymi ryzykami w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”;
7. „Strategia zarządzania ryzykiem kredytowym w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”;
8. „Strategia zarządzania ryzykiem walutowym w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”;
9. „Strategia zarządzania ryzykiem biznesowym w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”;
10. „Strategia inwestycyjna w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”.

§ 7

Narzędzia realizacji polityki Banku w zakresie ryzyka

1. W celu zapewnienia skutecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem Zarząd:
  - 1) opracowuje i wdraża odpowiednie środowisko zarządzania ryzykiem, obejmujące strukturę organizacyjną, narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem, system informacji zarządczej, a także odpowiednie zarządzanie kadrami,
  - 2) kształtuje i dba o odpowiednią kulturę organizacyjną zorientowaną na efektywne zarządzanie ryzykiem (kultura ryzyka),
  - 3) opracowuje i wdraża formalnie przyjęty proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka, realizowany na podstawie przyjętych przez Zarząd:
    - a) strategii zarządzania ryzykiem,
    - b) polityk i procedur dotyczących identyfikacji, oceny (pomiaru lub szacowania), kontroli i monitorowania ryzyka oraz raportowania o ryzyku, opracowanych w formie pisemnej.
2. Zasady i mechanizmy tworzące system zarządzania ryzykiem są opracowywane i uchwalane przez Zarząd w formie polityk. Zarząd Banku jest odpowiedzialny za realizację przyjętych w Banku Polityk.

3. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, w tym ocenia efektywność realizacji polityk/zasad, o których mowa w ust. 2.

§ 8

1. Bank wprowadza również pisemne procedury zarządzania innymi rodzajami ryzyka, tylko w przypadku, jeżeli uznał je za istotne.
2. Zasady zarządzania nieistotnymi rodzajami ryzyka (ryzyko nieistotne) są objęte regulacjami wewnętrznymi w zakresie zarządzania ryzykiem istotnym. W zasadnych przypadkach, np. z uwagi na wymagania wynikające z przepisów prawnych lub nadzorczych dla rodzajów ryzyka nieistotnego przyjmowane są odrębne polityki lub inne wymagane regulacje wewnętrzne.

§ 9

Struktura organizacyjna

1. Struktura organizacyjna Banku powinna umożliwiać skuteczne zarządzanie i kontrolę ryzyka, zarówno na poziomie komórek odpowiedzialnych za proces zarządzania ryzykiem, jak i na szczeblu organów Banku, a także jednostek biznesowych i ich wsparcia.
2. Bank zapewnia taką organizację wewnętrzną, aby jednoznacznie dokonać podziału zadań na czynności sprzedaży, akceptacji ryzyka, kontroli i monitorowania ryzyka.
3. Bank wyodrębnia procesy uznane za kluczowe w oparciu o strategię zarządzania bankiem, model biznesowy banku, wpływ danego procesu na wynik finansowy i adekwatność kapitałową banku, strategię zarządzania ryzykiem oraz apetyt na ryzyko.
4. Zmiany dokonywane w strukturze organizacyjnej Banku powinny być uzasadnione i dobrze zaplanowane, z uwzględnieniem konieczności dokonania przeglądu obowiązujących regulacji wewnętrznych i procedur w celu zapewnienia spójności wprowadzanych zmian z funkcjonującymi rozwiązaniami w zakresie zarządzania ryzykiem.
5. Zarząd i pracownicy znają zakresy zadań poszczególnych komórek i jednostek związane z zarządzaniem ryzykiem, znają również zasady zarządzania ryzykiem i stosują je w codziennej pracy.
6. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem powinny obejmować pełny zakres działalności Banku.
7. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach organizacyjnych Banku, odpowiednio do ich zadań.
8. Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami i/lub jednostkami organizacyjnymi lub konfliktom personalnym pomiędzy pracownikami.
9. Członkowie Zarządu uwzględniając charakter, skalę i złożoność prowadzonej przez Bank działalności nie powinni łączyć odpowiedzialności za nadzór nad zarządzaniem danym ryzykiem z odpowiedzialnością za obszar działalności generujący (stwarzający) to ryzyko.
10. Prezes Zarządu Banku nie może nadzorować obszaru działalności banku stwarzającego ryzyko istotne w działalności Banku.

§ 10

Narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem

1. W ramach identyfikacji oraz oceny ryzyka, Zarząd banku powinien opracować narzędzia prognostyczne i retrospektywne, w celu uzupełnienia prac nad aktualnymi ekspozycjami.
2. Narzędzia te powinny umożliwiać agregację ekspozycji na ryzyko w obrębie różnych linii biznesowych oraz pomagać w identyfikacji ryzyk.
3. Narzędzia prognostyczne (takie jak analizy scenariuszowe i testy warunków skrajnych) powinny identyfikować potencjalne ekspozycje na ryzyko w różnych niekorzystnych okolicznościach, natomiast narzędzia retrospektywne, bazujące na analizie danych historycznych (np. VAR), powinny wspierać i umożliwiać porównanie rzeczywistej ekspozycji banku na ryzyko z apetytem na ryzyko oraz dostarczać danych do ewentualnych korekt.
4. Testy warunków skrajnych powinny uwzględniać odpowiedniość wyboru istotnych scenariuszy oraz powiązanych założeń, metod i infrastruktury banku.
5. Bank wdraża i rozwija systemy informatyczne wspomagające proces zarządzania ryzykiem, a także inne narzędzia informatyczne powiązane z zarządzaniem ryzykiem.
6. Funkcjonalność systemów wspomaga realizację elementów procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym wymienionych w niniejszej Strategii.

§11

System informacji zarządczej

1. System zarządzania ryzykiem powinien opierać się na kompleksowych informacjach uzyskanych na podstawie identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania ryzyka w Banku.
2. Bank wdraża i utrzymuje system informacji zarządczej zapewniający otrzymywanie przez Radę Nadzorczą, Zarząd, a także odpowiednie komórki i jednostki organizacyjne aktualnej informacji o ryzyku zidentyfikowanym w obecnej lub przyszłej działalności Banku, charakterze, skali i złożoności ryzyka oraz działaniach podejmowanych w ramach zarządzania tym ryzykiem.
3. Systemem raportowania w ramach sprawozdawczości zarządczej objęte są co najmniej rodzaje ryzyka uznane za istotne.
4. W celu ułatwienia procedury przeglądu i podejmowania decyzji oraz zapobiegania decyzjom mogącym nieświadomie zwiększać ryzyko, Bank powinien zapewnić skuteczne przekazywanie informacji na temat ryzyka. W tym celu należy przekazać informacje na temat polityki w zakresie ryzyka oraz stosowne dane na jego temat (np. o ekspozycjach i kluczowych wskaźnikach ryzyka), zarówno horyzontalnie w obrębie Banku, jak i w górę oraz w dół hierarchii służbowej.
5. Organizowanie i nadzorowanie systemu informacyjnego w zakresie poziomu ryzyka zapewniającego Radzie Nadzorczej, Zarządowi i innym osobom kierującym Bankiem dopływ informacji, w odpowiedniej postaci i na czas realizowane jest przez Prezesa Zarządu.
6. Zarząd Banku powinien regularnie, a w razie potrzeby niezwłocznie, informować Radę Nadzorczą o zdarzeniach i okolicznościach istotnych dla oceny sytuacji Banku oraz zarządzania Bankiem.

7. Rada Nadzorcza powinna ponadto otrzymywać informacje bezpośrednio od Stanowiska Kontroli Wewnętrznej lub Stanowiska ds. zgodności.

§ 12

Zarządzanie zasobami ludzkimi

1. Bank wdraża i realizuje procesy zarządzania zasobami ludzkimi, obejmuje to:
  - 1) sporządzanie planów kadrowych/planów zatrudnienia, planów urlopów,
  - 2) sformalizowany proces zatrudniania, oceny i awansu zawodowego pracowników uwzględniający ich kompetencje i zasady etyki zawodowe,
  - 3) odpowiednią politykę szkoleń,
  - 4) odpowiednie zasady motywowania i wynagradzania,
  - 5) mechanizmy zapewnienia ciągłości działania w sytuacjach nieobecności pracownika lub odejścia z pracy,
  - 6) sprawozdawczość wewnętrzną dotyczącą spraw kadrowych, w tym: fluktuacji zatrudnienia, absencji, urlopów, wykorzystania czasu pracy.
2. Procesy zarządzania zasobami ludzkimi realizowane są zgodnie z odpowiednimi regulacjami wewnętrznymi („*Polityka kadrowa*”).
3. Bank sporządza i stosuje odpowiednią politykę wynagrodzeń dla poszczególnych kategorii osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka banku, obejmującą wynagrodzenia i uznaniowe świadczenia emerytalne w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 73 rozporządzenia nr 575/2013 („*Polityka wynagrodzeń*”).

§ 13

Kultura organizacyjna w zakresie zarządzania ryzykiem

1. Prawidłowa i spójna kultura ryzyka jest kluczowym elementem skutecznego zarządzania ryzykiem. Zarząd rozwija kulturę ryzyka poprzez odpowiednie regulaminy i procedury określające m.in. pożądane postawy w tym zakresie, odpowiednie przykłady, systemy motywacyjne o charakterze nie tylko finansowym, jak również sposoby komunikacji i szkolenia pracowników w zakresie ich obowiązków związanych z ryzykiem Banku.
2. Kierownictwo wszystkich szczebli jest odpowiedzialne odpowiednio do swoich kompetencji i zadań za budowę kultury organizacyjnej nastawionej na zapobieganie wzrostowi zagrożeń ryzyka.
3. Narzędzia budowy kultury organizacyjnej stosowane w Banku obejmują:
  - 1) odpowiednie zachowania i postawa kierownictwa banku, tzw. „przykład z góry”,
  - 2) ogłoszenie i egzekwowanie zasad etycznego działania,
  - 3) odpowiednie, jednoznaczne komunikowanie celów,
  - 4) jasne przypisanie pracownikom zadań i celów,
  - 5) szkolenia i promowanie dzielenia się wiedzą,
  - 6) ustalenie zasad oceny działalności pracowników, w tym promujące odpowiedzialność i rzetelność, również rzetelne raportowanie o stratach,
  - 7) właściwa organizacja w zakresie podejmowania decyzji,
  - 8) delegowanie uprawnień i odpowiedzialności na niższe szczeble.

4. Każdy pracownik Banku powinien mieć pełną świadomość swoich obowiązków związanych z zarządzaniem ryzykiem. Zarządzanie ryzykiem nie powinno ograniczać się do specjalistów do spraw ryzyka.

§ 14

Proces zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem w Banku obejmuje następujące działania:

- 1) **identyfikacja ryzyka** – polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł zagrożeń związanych z ryzykiem oraz oszacowaniu wielkości potencjalnego wpływu danego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, a także sporządza się prognozy i plany uwzględniające przewidywany poziom ryzyka,
- 2) **pomiar ryzyka** – pomiar ryzyka obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz dokonania kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar,
- 3) **ocena/szacowanie ryzyka** - polega na określeniu siły wpływu lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem, w ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka,
- 4) **monitorowanie ryzyka** – polega na monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń). Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności,
- 5) **raportowanie ryzyka** – polegające na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców,
- 6) **stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko** - zidentyfikowany, zmierzony lub oszacowany poziom ryzyka - polega w szczególności na przyjmowaniu regulacji wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.

Rozdział 3 - Organizacja i struktura systemu zarządzania ryzykiem

§ 15

Zadania systemu zarządzania ryzykiem

1. Zadaniem systemu zarządzania ryzykiem są identyfikacja, pomiar lub szacowanie, kontrola oraz monitorowanie ryzyka występującego w działalności banku służące zapewnieniu prawidłowości procesu wyznaczania i realizacji szczegółowych celów prowadzonej przez Bank działalności.

2. Struktura organizacyjna Banku, zapewnia rozdzielenie funkcji pomiędzy komórkami organizacyjnymi prowadzącymi operacje mające wpływ na ryzyko, a jednostkami odpowiedzialnymi za ocenę, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka.

§ 16

Trzy linie obrony przed ryzykiem

1. Organizacja zarządzania ryzykiem jest oparta o podział zadań realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:
  - 1) **pierwsza linia obrony** (zarządzanie ryzykiem na pierwszym poziomie) - którą stanowi bieżące zarządzanie ryzykiem przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku, zaliczane przez Bank do pierwszego poziomu (w tym jednostki biznesowe lub jednostki wsparcia, np. odpowiedzialne za rozliczanie transakcji), zapewniające właściwe stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i bieżące zapewnianie zgodności działania z obowiązującymi przepisami prawa, a także regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi,
  - 2) **druga linia obrony** (zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie) - którą stanowi zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych (w tym Zespołu do spraw Ryzyk, Stanowiska ds. zgodności, Stanowiska Kontroli Wewnętrznej, a także Wiceprezesa zarządu ds. finansowych), niezależnie od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie Banku odpowiedzialne za niezależną: identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie ryzyka oraz raportowanie o ryzyku powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank (zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie), obejmujące również składanie propozycji koniecznych działań.
  - 3) **trzecia linia obrony** - którą stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
2. Niezależność linii obrony polega na zachowaniu organizacyjnej niezależności w następujących obszarach:
  - 1) działanie drugiej linii obrony w zakresie nadzoru nad bieżącym zarządzaniem ryzykiem polegających na stosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka i ich monitorowaniu, ja także realizacji procesu zarządzania ryzykiem jest niezależne od funkcjonowania pierwszej linii obrony,
  - 2) w ramach drugiej linii obrony zachowana jest niezależność między komórką ds. zarządzania ryzykiem a komórką ds. zgodności,
  - 3) działanie trzeciej linii obrony, polegające na stosowaniu mechanizmów kontrolnych, w tym w zakresie ryzyka i ich monitorowaniu jest niezależne od pierwszej i drugiej linii obrony, przy czym kompetencje w przedmiotowym zakresie posiada jednostka zarządzająca Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

§ 17

Organy i komórki uczestniczące w systemie zarządzania ryzykiem

1. W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

- 1) Rada Nadzorcza, w tym Komitet Audytu,
- 2) Zarząd,
- 3) Prezes Zarządu,
- 4) Komitet kredytowy,
- 5) Komitet ds. Ryzyk,
- 6) Zespół ds. Ryzyk,
- 7) Zespół Analityków Kredytowych,
- 8) Stanowisko Wierzytelności Trudnych,
- 9) Stanowisko Kontroli Wewnętrznej,
- 10) Stanowisko ds. zgodności,
- 11) Wydział Rachunkowości i Sprawozdawczości,
- 12) Dyrektorzy Oddziałów Banku,
- 13) Audyt wewnętrzny (realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony BPS)
- 14) pozostałe komórki i jednostki Banku.

§ 18

Zaangażowanie Rady Nadzorczej i Zarządu w nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem

Organy Banku, w tym Zarząd, Rada Nadzorcza i jej Komitet Audytu, biorą czynny udział w zarządzaniu wszystkimi rodzajami ryzyka - oznacza to regularne omawianie zagadnień ryzyka na posiedzeniach organów, a także podejmowanie niezbędnych działań w reakcji na stwierdzone nadmierne narażenia na ryzyko.

§ 19

Zadania Rady Nadzorczej

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność, w tym również sprawuje nadzór nad adekwatnością i skutecznością systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym ryzykiem systemów informatycznych i bezpieczeństwem informacji oraz ocenia efektywność realizacji *Polityk*
2. Dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku.
3. Rada Nadzorcza zatwierdza:
  - 1) określony przez Zarząd akceptowalny ogólny poziom ryzyka (apetyt na ryzyko) oraz monitoruje jego przestrzeganie.
  - 2) przyjętą przez Zarząd strategię zarządzania ryzykiem oraz monitoruje jej przestrzeganie;
  - 3) coroczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem w ramach rocznego sprawozdania Zarządu oraz informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału - do ujawnienia.
4. Rada Nadzorcza przyjmuje odpowiednie informacje sprawozdawcze i wyniki kontroli wewnętrznej, na ich podstawie podejmuje decyzje o potrzebie podjęcia działań w reakcji na stwierdzone nadmierne narażenie na ryzyko, w tym o dokonaniu rewizji niniejszej Strategii.

5. Rada Nadzorcza nadzorując ryzyko operacyjne szczególną uwagę poświęca zagadnieniom bezpieczeństwa informacji i systemów informatycznych, w tym:
  - 1) zarządzaniu bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłością działania,
  - 2) procesu tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
  - 3) zarządzaniu elektronicznymi kanałami dostępu,
  - 4) współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,
  - 5) zapewnieniu adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
  - 6) zarządzaniu jakością danych o kluczowym znaczeniu.
6. Komitet Audytu nadzoruje w sposób bieżący skuteczność systemów kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej.

§ 20

Zadania Zarządu

1. Zarząd projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem operacyjnym.
2. W szczególności Zarząd realizuje zadania określone w pkt. 1 przez:
  - 1) określanie bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka (apetytu na ryzyko, który następnie zatwierdza Rada Nadzorcza);
  - 2) opracowywanie i przyjmowanie strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka;
  - 3) wprowadzanie podziału realizowanych w Banku zadań, zapewniającego niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie w zakresie, o których mowa w § 14;
  - 4) nadzorowanie zarządzania ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie, o których mowa w § 14;
  - 5) opracowywanie i akceptowanie polityk oraz zapewnianie wdrożenia procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem, zgodnie z przyjętymi zasadami legislacji wewnętrznej, oraz monitorowanie ich przestrzegania;
  - 6) nadzorowanie wielkości i profilu ryzyka w Banku,
  - 7) ustanawianie zasad raportowania przez jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne oraz stanowiska organizacyjne banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w banku.
  - 8) Zarząd Banku zapewnia, że system zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem operacyjnym, jest adekwatny i skuteczny – to znaczy, że proces zarządzania tym ryzykiem dostarcza zamierzonych efektów, oraz jest realizowany w sposób poprawny i odpowiednio do profilu ryzyka na każdym etapie procesu zarządzania ryzykiem, tj. etapach: identyfikacji, oceny, kontroli i zapobiegania, monitorowania i raportowania, a jeśli to konieczne – Zarząd podejmuje działania celem weryfikacji, wprowadzania

niezbędnych korekt i udoskonalień tego systemu, w tym regulacji wewnętrznych dotyczących tego systemu.

- 9) Zarząd, w ramach posiadanych kompetencji, podejmuje decyzje dotyczące organizacji i działania procesów zarządzania ryzykiem (w tym ryzykiem operacyjnym), a także organizacji i działania środowiska wewnętrznego związanego z zarządzaniem ryzykiem. W tym zakresie Zarząd zapewnia zasoby niezbędne do skutecznego zarządzania ryzykiem (w tym ryzykiem operacyjnym).
- 10) Zarząd dokonuje regularnych przeglądów strategii i polityk zarządzania ryzykiem (w tym operacyjnym) i systemu zarządzania ryzykiem, w tym zasad zarządzania tym ryzykiem.
- 11) Zarząd okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat profilu ryzyka (struktury i wielkości ryzyka), na które narażony jest Bank.
- 12) Zarząd odpowiada za bezpieczeństwo informacji i systemów informatycznych, w związku z tym szczególną uwagę poświęca zagadnieniom:
  - 1) zarządzaniu bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłością działania,
  - 2) tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
  - 3) zarządzania elektronicznymi kanałami dostępu,
  - 4) współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,
  - 5) zapewnienia adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
  - 6) zarządzania jakością danych o kluczowym znaczeniu.

§ 21

Zadania Prezesa Zarządu

1. Sprawowanie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem istotnym w działalności Banku, w szczególności nad:
  - prawidłowością realizacji strategii, polityk zarządzania ryzykiem;
  - przestrzeganiem zasad zarządzaniem ryzykiem w tym limitów wewnętrznych przez wszystkie komórki lub jednostki organizacyjne Banku;
  - zarządzaniem ryzykiem na drugim poziomie (zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych), niezależnie od zarządzania ryzykiem w działalności operacyjnej Banku tj. działaniem:
    - a) Zespołu ds. Ryzyk;
    - b) Zespołu Analityków Kredytowych;
    - c) Stanowiska Wierzytelności Trudnych;
    - d) Stanowiska Kontroli Wewnętrznej;
    - e) Stanowiska ds. zgodności.
2. Nadzorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi,

3. Nadzorowanie ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej.
4. W zakresie swoich zadań związanych z nadzorem nad zarządzaniem ryzykiem istotnym Prezes Zarządu odpowiada również za funkcjonowanie:
  - a. systemu zarządzania ryzykiem w obrębie całego Banku,
  - b. Systemu Informacji Zarządczej dostarczający Zarządowi oraz Radzie nadzorczej kompleksowych informacji na temat ryzyka,
  - c. systemu anonimowego zgłaszania naruszeń prawa i standardów etycznych,
  - d. nadzoru nad systemem zarządzania ryzykiem ESG.

§ 22

Zadania Wiceprezesa Zarządu ds. finansowych

1. Nadzór nad realizacją polityki zarządzania aktywami i pasywami, w tym nad zasadami płynności, stopy procentowej, a także ryzykiem operacyjnym oraz adekwatnością kapitałową, bez uszczerbku dla nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem istotnym w działalności całego Banku dokonywanym przez Prezesa Zarządu.
2. Nadzorowanie nad ryzykami nie określonymi jako istotne.
3. Monitorowanie adekwatności kapitałowej Banku.
4. Zapewnienie skuteczności funkcji kontroli w podległych komórkach organizacyjnych.

§ 23

Zadania Wiceprezesa Zarządu ds. handlowych

Nadzór nad podległymi jednostkami i komórkami organizacyjnymi stanowiącymi obszar generujący ryzyko (zarządzającymi operacyjnie ryzykiem na pierwszej linii obrony).

§ 24

Zadania Komitetu ds. Ryzyk

1. Komitet ma charakter organu doradczego Zarządu.
2. Zadaniem Komitetu jest:
  - 1) rekomendowanie Zarządowi rozwiązań w zakresie kształtowania się struktury bilansu i sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku oraz współczynnika wypłacalności i adekwatności kapitałowej;
  - 2) monitorowanie poziomu ryzyka płynności obciążającego działalność Banku;
  - 3) analiza okresowych raportów przedkładanych zgodnie z „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”, opracowanie na ich bazie wniosków i rekomendowanie ich do zatwierdzenia przez Zarząd Banku;
  - 4) ocena nowo wprowadzanych lub modyfikowanych produktów w Banku w zakresie ich wpływu na ponoszone przez Bank ryzyko oraz wynik finansowy Banku;
  - 5) inicjowanie i koordynowanie działań w zakresie identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania i raportowania ryzyka;
  - 6) rekomendowanie propozycji ustanowienia lub aktualizacji limitów wynikających z regulacji wewnętrznych Banku;
  - 7) ocena regulacji wewnętrznych Banku pod kątem występujących ryzyk,

- 8) proponowanie działań zmierzających do utrzymania ryzyka w Banku na akceptowalnym poziomie;
  - 9) opracowanie założeń Polityki kapitałowej, w tym limitów dotyczących alokacji kapitału na poszczególne rodzaje ryzyka, uwzględniając założone plany strategii rozwoju Banku;
  - 10) okresowa ocena realizacji założeń Polityki kapitałowej.
3. Szczegółowe zasady funkcjonowania Komitetu określa „*Regulamin działania Komitetu do spraw Ryzyk w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim*”.

§ 25

Zadania Zespołu ds. Ryzyk

1. Komórka ds. ryzyka jest niezależna (ale nie odizolowana) od jednostek biznesowych i jednostek wsparcia, w których kontroluje ryzyko, usytuowanych na pierwszym poziomie. Współdziała z jednostkami biznesowymi i jednostkami wsparcia, tak aby przyczynić się do osiągnięcia celu, jakim jest zapewnienie, iż pracownicy Banku - stosownie do ich zakresu obowiązków - są odpowiedzialni za zarządzanie ryzykiem.
2. Aktywnie uczestniczy w opracowaniu strategii zarządzania ryzykiem oraz określaniu apetytu na ryzyko.
3. Dokonuje oceny strategii zarządzania ryzykiem, w tym celów do realizacji zaproponowanych lub opiniowanych przez jednostki biznesowe oraz przedstawia opinię Radzie Nadzorczej i Zarządowi Banku, przed zatwierdzeniem strategii zarządzania ryzykiem.
4. Współdziała odpowiedzialność za wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem ze wszystkimi jednostkami biznesowymi Banku. Podczas, gdy jednostki biznesowe powinny przestrzegać stosownych mechanizmów kontroli ryzyka, w tym zwłaszcza limitów ryzyka, Zespół jest odpowiedzialny za zapewnienie zgodności tych mechanizmów kontroli ryzyka z apetytem na ryzyko oraz za monitorowanie czy Bank nie podejmuje nadmiernego ryzyka.
5. Zapewnia identyfikację wszystkich najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank, stanowi element drugiej linii obrony oraz prawidłowe zarządzanie nimi przez jednostki biznesowe i wsparcia w Banku monitoruje realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawia i monitoruje pozycję Banku w zakresie ryzyka, bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego.
6. Przeprowadza testy warunków skrajnych, dokonuje pomiaru lub szacowania ryzyka, oceny, monitorowania i raportowania odpowiednim organom i komórkom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka.
7. Uczestniczy w weryfikacji efektywności obowiązujących procesów zarządzania ryzykiem oraz w ustaleniu limitów ograniczających ryzyko, zatwierdzanych przez Zarząd.
8. Stosuje i monitoruje mechanizmy kontrolne ustanawiane w ramach kontroli ryzyka, w tym odpowiada za opracowanie regulacji wewnętrznych w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, a także kontroluje przestrzeganie przyjętych w Banku limitów oraz przyjętego apetytu na ryzyko.

9. Opracowuje projekty regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem oraz zarządzania kapitałowego oraz szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.
10. Dokonuje Przeglądu procedur i metodologii stosowanych w procesie zarządzania ryzykami, zgodnie z zasadami określonymi w „*Instrukcji dokonywania przeglądów zarządczych w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim*”.
11. Może wnioskować o usprawnienie systemu zarządzania ryzykiem oraz przedstawia propozycję aktualizacji polityk, procedur i limitów w zakresie ryzyka.
12. Sporządza okresowe sprawozdania z dokonanego pomiaru ryzyk i przedkłada je właściwym organom Banku zgodnie z „*Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim*”.
13. Analizuje zjawiska rynkowe oraz rozpoznaje ryzyka nowe lub takie, których znaczenie wzrasta wskutek zmian w otoczeniu banku. Zespół powinien również regularnie dokonywać weryfikacji historycznej („back testing”) wyników w zakresie ryzyka, w celu zwiększenia dokładności i skuteczności procesu zarządzania ryzykiem.
14. Opracowuje założenia Polityki kapitałowej, w tym limitów dotyczących alokacji kapitału na poszczególne rodzaje ryzyka, uwzględniając założone plany strategii rozwoju Banku oraz ocenia ich realizację.
15. Uczestniczy w zarządzaniu ryzykiem związanym z planowanymi istotnymi zmianami lub wyjątkowymi transakcjami (w tym transakcjami łączeń i podziałów oraz nabycia w podmiocie udziału uznanego przez bank za znaczny). W szczególności, Zespół zapewnia przegląd transakcji ze stronami powiązanymi oraz identyfikację i odpowiednią ocenę rzeczywistego lub potencjalnego ryzyka, jakie stwarzają one dla Banku.
16. Umożliwia Bankowi ocenę ryzyka z uwzględnieniem odpowiedniego zakresu scenariuszy oraz opierając się na dostatecznie ostrożnych założeniach dotyczących powiązań i zależności między rodzajami ryzyka;
17. Pracownicy komórki mają zagwarantowaną możliwość kontaktu z Zarządem oraz z Radą Nadzorczą i Komitetem Audytu, w celu omawiania najważniejszych zagadnień, w tym powiadamiania o potencjalnych niezgodnościach z przyjętą w Banku strategią zarządzania bankiem, strategią zarządzania ryzykiem, przyjętym apetytem na ryzyko oraz innymi politykami zatwierdzonymi przez Zarząd Banku.

§ 26

Zadania Zespołu Analityków Kredytowych

Zespół Analityków Kredytowych uczestniczy w procesach zarządzania ryzykiem kredytowym na drugiej linii obrony, w tym w procesach akceptacji ryzyka na drugiej linii obrony. Do zadań Zespołu należą:

1. Weryfikacja wniosków kredytowych w wysokościach przekraczających kompetencje Oddziałów, opiniowanie ryzyka transakcji kredytowych, współpraca przy opracowaniu wewnętrznych regulacji Banku oraz przeprowadzanie monitoring ekspozycji kredytowych.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa działalności kredytowej poprzez ocenę ryzyka pojedynczych transakcji kredytowych rekomendowanych przez komórki organizacyjne Banku.

3. Ocena sytuacji ekonomiczno - finansowej podmiotów na podstawie wniosków kredytowych przedkładanych przez komórki organizacyjne Banku wraz z propozycją klasyfikacji do określonej grupy ryzyka.
4. Analiza sytuacji ekonomiczno - finansowej klientów i ocena ich zdolności kredytowej w tym. emitentów instrumentów dłużnych oraz ocena jakości i wartości proponowanego zabezpieczenia.
5. Dokonywanie okresowych przeglądów zabezpieczeń.
6. Dokonywanie niezależnego przeglądu i klasyfikacji portfela kredytowego.
7. Komórka stanowi element drugiej linii obrony.

§ 27

Zadania Stanowiska Kontroli Wewnętrznej

1. Kontrola zgodności działania poszczególnych jednostek i komórek organizacyjnych z przyjętą polityką Banku, planami, procedurami, przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi oraz zewnętrznymi, a także zasadami zarządzania ryzykiem w Banku.
2. Ocena systemu funkcji kontroli w Banku.
3. Monitoring i ocena stopnia realizacji zaleceń pokontrolnych z przeprowadzonych inspekcji przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz przez inne upoważnione organy zewnętrzne w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku.
4. Sygnalizowanie niekorzystnych zjawisk występujących w działalności jednostek i komórek organizacyjnych Banku.
5. Identyfikowanie i monitorowanie ryzyka niespełnienia celów systemu funkcji kontroli, związanych z działalnością jednostek i komórek organizacyjnych Banku w oparciu o dane uzyskiwane w wyniku przeprowadzanych kontroli oraz dane otrzymywane w ramach systemu informacji zarządczej (SIZ).
6. Ustalenie przyczyn i skutków występujących nieprawidłowości.
7. Komórka stanowi element drugiej linii obrony.

§ 28

Zadania Stanowiska ds. zgodności

1. Identyfikuje, ocenia, kontroluje i monitoruje zgodność działania systemu zarządzania ryzykiem w Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi.
2. Weryfikuje czy nowe produkty regulacje wewnętrzne są zgodne z obecnym otoczeniem prawnym, jak też wszelkimi znanymi nadchodzącymi zmianami przepisów, regulacji i wymogów nadzorczych.
3. Monitoruje poziom ryzyka braku zgodności po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka.
4. W ramach systemu informacji zarządczej (SIZ), raportuje bezpośrednio Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej poziom ryzyka braku zgodności oraz efektywność zarządzania tym ryzykiem wraz z propozycją działań zapobiegawczych i redukujących ryzyko.
5. W okresach rocznych, we współpracy z Zespołem do spraw Ryzyk, dokonuje przeglądu przestrzegania zasad Polityki informacyjnej oraz przygotowuje propozycję zmian Polityki informacyjnej Banku.

6. Komórka stanowi element drugiej linii obrony.

§ 29

Zadania audytu wewnętrznego

1. Audyt wewnętrzny jest realizowany przez System Ochrony Zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
2. Audyt wewnętrzny ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem obowiązujących w Banku - stanowi trzecią linię obrony.
3. Dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania w tym ocenia zgodność działania wszystkich jednostek i komórek oraz zgodności realizowanych procesów z polityką Banku oraz innymi regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa.

§ 30

Pozostałe komórki i jednostki Banku

1. Pozostałe komórki i jednostki Banku, odpowiedzialne za prowadzenie działalności biznesowej (jednostki biznesowe), stanowią I linię obrony i mają obowiązek:
  - a. przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń,
  - b. współpracy z jednostkami organizacyjnymi odpowiedzialnymi za niezależne zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie oraz członkiem Zarządu, który nadzoruje zarządzanie ryzykiem,
  - c. uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.
2. Jednostki biznesowe są odpowiedzialne za skuteczność bieżącego zarządzania ryzykiem powstałym w związku z prowadzoną przez nie działalnością.
3. Jednostki biznesowe implementują odpowiednie mechanizmy kontroli ryzyka, w tym zwłaszcza limity oraz zapewniają ich przestrzeganie poprzez odpowiednie mechanizmy kontrolne systemu kontroli wewnętrznej.
4. Oceny oraz informacje i analizy Zespołu ds. Ryzyk dotyczące ekspozycji na ryzyko, powinny być uwzględnione w odpowiedni sposób na pierwszym poziomie zarządzania, w tym w procesach decyzyjnych (odpowiedzialność za podejmowane decyzje biznesowe powinno jednakże ponosić kierownictwo jednostek biznesowych, a ostatecznie Zarząd Banku zgodnie z posiadanymi kompetencjami).

Rozdział 4 - Kryteria uznawania ryzyk za istotne

§ 31

1. Bank identyfikuje istotność ryzyka metodą osądu eksperckiego
2. Bank dokonuje oceny istotności poprzez zastosowanie do danego rodzaju ryzyka kryteriów:

- 1) ryzyka trwale istotnego – dotyczy rodzajów ryzyka, które ze względu na charakter działalności Banku są i będą w przyszłości istotne. Na możliwość wystąpienia znacznych strat wpływa skala działalności Banku w zakresie usług depozytowych i kredytowych, a także zagrożenia ryzyka operacyjnego związanego z działalnością Banku,
  - 2) ryzyka wymagającego ilościowej lub jakościowej oceny istotności – dotyczy to ryzyka nie objętego kryterium trwałej istotności wymienionego w pkt. 1. Są to pozostałe rodzaje ryzyka, w celu określenia istotności stosowane są zasady ujęte w § 32.
3. Do ryzyk istotnych Bank zalicza:
- a) ryzyko kredytowe, w tym rezydualne,
  - b) ryzyko rynkowe w tym ryzyko walutowe,
  - c) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej (ryzyko przeszacowania oraz ryzyko bazowe),
  - d) ryzyko operacyjne, w tym ryzyko modeli,
  - e) ryzyko płynności i finansowania,
  - f) ryzyko braku zgodności,
  - g) ryzyko biznesowe,
  - h) ryzyko koncentracji przyjętych form zabezpieczeń,
  - i) ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej,
  - j) ryzyko reputacji,
  - k) ryzyko ESG (Bank zarządza tym ryzykiem w ramach ryzyka kredytowego, operacyjnego i biznesowego).
4. Bank każdorazowo aktualizuje listę ryzyk uznawanych za istotne zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej.

§ 32

1. W celu określenia istotności pozostałych ryzyka Bank stosuje następujące kryteria w zależności od rodzaju ryzyka:
  - 1) dla ryzyk trudno mierzalnych – kryteria jakościowe, które zostały szczegółowo opisane w „Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim” oraz „Strategii zarządzania pozostałymi ryzykami w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”,
  - 2) dla ryzyk mierzalnych – kryteria ilościowe, oparte o analizę danych historycznych w celu ustalenia strat z tytułu ryzyka i określenie prawdopodobieństwa wystąpienia strat w przyszłości zgodnie z „Instrukcją wyznaczania wymogów kapitałowych w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim” oraz niniejszą Strategią.
2. Analiza danych historycznych dotyczy co najmniej okresu ostatnich 3 lat.
3. Pomiar w każdym roku dokonywany jest podczas przeglądu zarządczego w terminie określonym w „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim” na podstawie danych z ostatniego dnia roku poprzedniego.
4. Istotność ryzyka ocenia się przyjmując następujący system ocen:
  - a) „0” – brak ryzyka,

- b) „1” – ryzyko bardzo niskie,
  - c) „2” – ryzyko niskie,
  - d) „3” – ryzyko średnie,
  - e) „4” – ryzyko wysokie,
  - f) „5” – ryzyko bardzo wysokie.
2. Aby ustalić ocenę należy określić wielkość, od której przyjmuje się, że ryzyko jest wysokie. Może to być wielkość ryzyka, może być to wskaźnik wielkości ryzyka do wyniku finansowego lub funduszy własnych. Do określenia wielkości ryzyka można również przyjąć rozwiązania stosowane w „Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”.
3. Ocenę, o której mowa w pkt. 4 nadaje się w zależności od wielkości ryzyka w poszczególnych latach w stosunku do wyznaczonego limitu wewnętrznego. Wartość tę wyraża się procentowo.
4. Ocenę przypisuje się każdemu wcześniejszemu okresowi w następujący sposób:
- a) w przypadku gdy ryzyko nie występowało lub występowało w niewielkim stopniu – od 0% do 20% wykorzystania wskaźnika – przypisuje się ocenę „0”,
  - b) w przypadku gdy ryzyko występowało w zakresie od 21% do 40% - przypisuje się ocenę „1”,
  - c) w przypadku, gdy ryzyko występowało w zakresie od 41% do 60% - przypisuje się ocenę „2”,
  - d) w przypadku, gdy ryzyko występowało w zakresie od 61% do 80% - przypisuje się ocenę „3”,
  - e) w przypadku, gdy ryzyko występowało w zakresie od 81% do 100% - przypisuje się ocenę „4”
  - f) w przypadku, gdy ryzyko występowało w zakresie powyżej 100% - przypisuje się ocenę „5”.
5. Do oceny ryzyka, należy wyliczyć średnią ocen z okresów historycznych i w zależności od średniej oceny uznać:
- a) jeżeli średnia ocena wynosi od 0 do 3 – ryzyko nieistotne w działalności Banku.
  - b) jeżeli średnia ocena wynosi od 4 do 5 – ryzyko istotne w działalności Banku.
6. Zarząd w uzasadnionych przypadkach może odstąpić od w/w metody oceny istotności. W sytuacji, kiedy wystąpią w Banku lub jego otoczeniu okoliczności, na podstawie których ryzyko powinno być na bieżąco monitorowane, wówczas Zarząd może podjąć decyzję o uznaniu ryzyka za istotne bez względu na ocenę punktową.

§ 33

1. W przypadku zidentyfikowania nowego rodzaju ryzyka Bank dokonuje analizy jego istotności. Z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3 ryzyko uznaje się za istotne w przypadku spełnienia przynajmniej jednego z poniższych warunków:
- 1) w czterech kolejnych kwartałach Bank wyznaczył wewnętrznych wymóg kapitałowy dla danego ryzyka;
  - 2) w czterech kolejnych kwartałach dane ryzyko uznano za wysokie w kontekście przeprowadzanych testów warunków skrajnych (jeśli Bank przeprowadza takie testy dla danego ryzyka).

2. W wyniku odrębnej analizy pisemnej Bank może również uznać ryzyko za istotne w oparciu o inne niż wymienione powyżej, merytorycznie uzasadnione kryteria.
3. W przypadku gdy Bank uzna dane ryzyko za istotne wdraża pisemne procedury, które winny obejmować w szczególności zasady polityki oraz instrukcje zarządzania danym ryzykiem. Przedmiotowe instrukcje mogą być implementowane w ramach istniejących rozwiązań regulacyjnych (tj. w ramach istniejących instrukcji).

§ 34

W sytuacji, kiedy wystąpią w Banku lub jego otoczeniu okoliczności, na podstawie których ryzyko powinno być na bieżąco monitorowane (znaczący wzrost ryzyka w obserwacjach minimum z 4 ostatnich kwartałów), wówczas Zarząd może podjąć decyzję o uznaniu ryzyka za istotne bez względu na dokonaną wcześniej ocenę.

Rozdział 5 - Mechanizmy kontrolujące i organizujące ryzyko

§ 35

Kontrola i ograniczenia ekspozycji na ryzyko

1. Kontrola i ograniczanie ryzyka polega na konkretnych działaniach:
  - 1) opracowanie przez Zarząd i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Strategii zawierającej cele strategiczne i wynikające ze Strategii planowane działania średnio i krótkookresowe, umożliwiające ich realizację w zakresie zarządzania ryzykiem. Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zawierają Strategie wymienione w §6 niniejszej instrukcji;
  - 2) określenie zagrożeń z tytułu ryzyka podejmowanego przez Bank, ustalenie obecnego i pożądanego profilu ryzyka;
  - 3) przyjęcie i weryfikację odpowiednich polityk, a także planów w zakresie zmian organizacyjnych i technicznych wspomagających budowę lub rozwój środowiska zarządzania ryzykiem;
  - 4) określenie zadań i wyznaczenie stanowisk służbowych w strukturze organizacyjnej, odpowiedzialnych za realizację zadań w ramach systemu zarządzania ryzykiem w Banku, w tym działania w celu budowy i wsparcia realizacji trzech linii obrony, a także budowę odpowiedniej kultury organizacyjnej przez działania kadry kierowniczej;
  - 5) opracowanie i wdrożenie szczegółowych pisemnych regulacji - dotyczących zarządzania ryzykiem – obejmujące obszary ryzyka, które Bank uznał za istotne;
  - 6) wyjaśnienie przyczyn występowania zdarzeń generujących ryzyko oraz oszacowanie ich wpływu na efektywność działania Banku, z wykorzystaniem technik warunków skrajnych;
  - 7) przyjmowanie odpowiednich planów awaryjnych i planów ciągłości działania w sytuacji kryzysowej;
  - 8) dokonywanie cyklicznych przeglądów zarządczych regulacji wewnętrznych i struktury organizacyjnej Banku w celu dopasowania ich zapisów do zmian profilu ryzyka lub zakresu działalności.

2. Bank przeprowadza testy warunków skrajnych pozwalające na określenie wpływu ryzyka zmian makroekonomicznych na działalność Banku na podstawie „Instrukcji przeprowadzania testów warunków skrajnych”, obowiązującej w Banku.

§ 36

Bieżące zarządzanie ryzykiem

Bieżące zarządzanie ryzykiem polega na:

- 1) Bieżącym stosowaniu i monitorowaniu mechanizmów kontroli ryzyka w ramach pierwszej linii obrony (pierwszym poziomie zarządzania);
- 2) Podejmowaniu działań przez jednostki i komórki organizacyjne zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń, a także ograniczaniu i eliminowaniu negatywnych skutków ryzyka;
- 3) Identyfikacji ryzyka, gromadzeniu oraz przekazywaniu informacji dotyczących ryzyka - z pierwszej linii obrony do drugiej linii obrony.

Rozdział 6 - Zasady funkcjonowania systemu limitów oraz generalna skłonność do podejmowania ryzyka

§ 37

Zasady ustalania limitów wewnętrznych

1. Bank wprowadza limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku, uwzględniające specyfikę i skalę prowadzonej przez Bank działalności oraz częstotliwość występowania sytuacji obciążonych ryzykiem (frequency - based). Limity są mierzalne, możliwe do raportowania oraz bazują na założeniach uwzględniających podejście perspektywiczne. W przypadku ryzyka trudno mierzalnego mogą być przyjmowane limity o charakterze jakościowym, niemające postaci wskaźników ilościowych.
2. W „Instrukcji wyznaczania i aktualizowania limitów wewnętrznych ograniczających poziom ryzyka w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim” określone zostały zasady ustalania i aktualizowania wysokości limitów wewnętrznych, o których mowa w ust. 1, natomiast częstotliwość monitorowania ich przestrzegania i raportowania określa „Instrukcja sporządzania informacji zarządczej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”.
3. Wysokości limitów wewnętrznych ustalane są na podstawie analiz i sporządzane w formie pisemnej.
4. Dla każdego istotnego ryzyka jest ustalany strategiczny limit na poziomie Banku. Bank przyjmuje jako limit strategiczny ustanowiony poziom apetytu na ryzyko, określony w „Polityce kapitałowej Powiatowego Banku Spółdzielczego w Sokołowie Podlaskim”
5. W przypadku pozostałych zidentyfikowanych ryzyk ewentualna decyzja o nieustanowieniu limitu jest dokumentowana i odpowiednio uzasadniona. W przypadku ryzyk trudno mierzalnych limity ryzyka są wyrażane za pomocą miar jakościowych.

6. Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych dotyczących poszczególnych ryzyk oraz ich wysokość przyjmuje Zarząd Banku i zatwierdza Rada Nadzorcza.
7. Poziom limitów, o których mowa w ust. 1, jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku.
8. Bank, z zachowaniem limitów określonych w ustawie Prawo bankowe, ustala i weryfikuje wewnętrzne limity zaangażowań według kryteriów uwzględniających specyfikę danego rodzaju ryzyka.
9. Obowiązujące w Banku limity powinny ograniczać zagrożenie nieoczekiwanego wzrostu ekspozycji banku na ryzyko w wyniku zmian warunków rynkowych i efektywnie zapobiegać podejmowaniu nadmiernego ryzyka. Poziomy limitów powinny być ustalane, w miarę możliwości, z uwzględnieniem interakcji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka / liniami biznesowymi i łącznego wpływu tych interakcji na ekspozycję na ryzyko i wyniki Banku.
10. Bank przyjmuje limity dopuszczalnej wartości wskaźników w poszczególnych obszarach ryzyka. Do najważniejszych spośród nich należą m.in. limity maksymalnej dopuszczalnej wartości wskaźnika Dtl, DStI oraz wskaźnika LtV.
11. Parametry i wskaźniki określone w „Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim” są wielkościami progowymi w procesie wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego i stanowią odniesienie przy ustalaniu limitów wewnętrznych ograniczających poziom poszczególnych rodzajów ryzyka.

§ 38

Postępowanie w przypadku przekroczenia limitów

1. W przypadku, gdy obserwowane tendencje wskazują, że stopień wykorzystania któregokolwiek limitu wynosi powyżej 80% i wykazuje tendencje rosnące, Zespół do spraw Ryzyk dokonuje analizy przyczyn tego wzrostu.
2. W przypadku zagrożenia przekroczenia limitów (wykorzystanie limitu na poziomie powyżej 90%) Zespół do spraw Ryzyk przekazuje informację wraz z proponowanymi kierunkami działań na posiedzenie Komitetu do spraw Ryzyk i Zarządu, który podejmuje stosowne decyzje:
  - zmierzające do ograniczenia ryzyka i uzyskania pożądaných wielkości wskaźników,
  - korekcie obowiązujących limitów.
3. Przekraczanie przyjętych limitów wewnętrznych nie jest dozwolone. Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie przez Zespół do spraw Ryzyk.
4. W każdym przypadku przekroczenia wielkości limitu wewnętrznego należy:
  - a) określić stopień przekroczenia limitu,
  - b) wyjaśnić przyczyny przekroczenia wielkości limitu wewnętrznego,
  - c) oszacować wzrost poziomu ryzyka wynikający z przekroczenia wielkości limitu wewnętrznego,
  - d) w najkrótszym możliwym czasie powrócić do wielkości limitów wewnętrznych zatwierdzonych przez Zarząd Banku,

- e) określić sposób postępowania w celu zapobiegania przekroczeniom limitu w przyszłości.
5. W przypadku przekroczenia strategicznego limitu (apetytu na ryzyko), Zarząd niezwłocznie informuje o tym Radę Nadzorczą wraz z informacją o podjętych lub planowanych działaniach naprawczych.
  6. W przypadku, gdy wzrost poziomu ryzyka wynikający z przekroczenia limitu wewnętrznego mieści się w zakresie akceptowanego poziomu ryzyka zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą, Zespół do spraw Ryzyk może wnioskować do Zarządu Banku o zmianę wielkości limitów wewnętrznych. Komitet do spraw Ryzyk dokonuje oceny planowanej zmiany.
  7. Nie zalicza się do przypadków kryzysowych sytuacji, gdy odchylenie od ustalonych norm ma swoje uzasadnienie w jednorazowych, niepowtarzalnych w okresach przyszłych przypadkach.

§ 39

1. Monitorowanie ryzyka stanowi część bieżącego procesu zarządzania ryzykiem i sprawozdawania o ryzyku w działalności Banku.
2. Raportowanie monitorowanej wielkości ryzyka Bank określa w „*Instrukcji sporządzania systemu informacji zarządczej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim*”, z której wynika zakres i częstotliwość monitoringu.

Rozdział 7 - Wdrażanie nowego lub modyfikacja produktu

§ 40

1. Przed wprowadzeniem nowego produktu finansowego Bank przeprowadza proces przygotowawczy, obejmujący w szczególności:
  - 1) ocenę zgodności produktu ze „*Strategią Banku*” i „*Ogólną strategią zarządzania ryzykami*”.
  - 2) identyfikację istotnych rodzajów ryzyka,
  - 3) uwzględnienie produktu w stosowanych metodach pomiaru ryzyka,
  - 4) ustalenie limitów wewnętrznych,
  - 5) ustalenie zasad księgowania, raportowania
  - 6) zatwierdzenia przez Zarząd Banku lub odpowiednie komitety powołane przez Zarząd Banku, pod warunkiem, że wyniki oceny ryzyka wskazują na akceptowalny poziom ryzyka dla tego produktu oraz że wprowadzenie nowego produktu nie spowoduje naruszenia akceptowalnego poziomu ryzyka.
2. Szczegółowe zasady i procedury postępowania w tym zakresie są określone w odpowiednich, formalnie przyjętych regulacjach wewnętrznych Banku.

Rozdział 8 - Polityka braku zgodności

§ 41

1. Bank posiada opracowaną w formie pisemnej „*Politykę zgodności*”, obejmującą zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności rozumianym jako skutki nieprzebrzeżenia

przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania.

2. „*Polityka zgodności w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim*” zawiera podstawowe zasady działania pracowników Banku i wyjaśnia główne procesy identyfikujące ryzyko braku zgodności i umożliwiające zarządzanie ryzykiem braku zgodności na wszystkich szczeblach organizacji Banku.

Rozdział 9 - Strategia kształtowania funduszy własnych Banku

§ 42

1. Bank przyjmuje strategię bezpiecznego funkcjonowania opartą na utrzymaniu rozmiarów działalności obciążonych ryzykiem na poziomie adekwatnym do posiadanych funduszy własnych.
2. Bank dąży do eliminowania działalności handlowej w swojej działalności, biorąc pod uwagę poziom ryzyka związanego z tymi transakcjami.
3. Bank będzie zwiększał poziom funduszy własnych poprzez coroczne odpisy z zysku na fundusz zasobowy.
4. Bank dąży do kształtowania jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach (akcje i udziały, zobowiązania podporządkowane, dopłaty na rzecz spółek prawa handlowego) tak, aby nie stanowiło ono więcej niż 10% funduszy własnych Banku oraz 10% funduszy własnych tych podmiotów. Nie dotyczy to, z uwagi na uczestnictwo w Systemie Ochrony, zaangażowania w kapitały T1 Banku Zrzeszającego.
5. Kształtowanie się i możliwości zwiększania funduszy własnych Bank określa w „*Polityce kapitałowej Powiatowego Banku Spółdzielczego w Sokołowie Podlaskim*”.

§ 43

W przypadku, gdy regulacyjne i dodatkowe wymogi kapitałowe nie znajdują pokrycia w aktualnym poziomie funduszy własnych, Bank zobowiązany jest do opracowania, w terminie do 3 miesięcy od momentu zaistnienia powyższego faktu, szczegółowej strategii (planu) dochodzenia do tych regulacyjnych i dodatkowych wymogów kapitałowych.

§ 44

1. Bank kształtuje wielkość funduszy własnych w taki sposób, aby ich wysokość nie uległa obniżeniu do poziomu niższego niż równowartość 1 000 000, - euro obliczonych w złotych według średniego kursu wynikającego z tabeli kursów ogłaszanej przez NBP, obowiązującego na dzień sprawozdawczy.
2. O ile poziom funduszy własnych jest niższy od minimalnego progu kapitałowego dla Powiatowego Banku Spółdzielczego w Sokołowie Podlaskim, to kwotę „dodatkowego” wymogu kapitałowego stanowi kwota brakująca funduszy własnych, jednocześnie Bank zobowiązany jest do natychmiastowego wszczęcia procedury powiadomienia Komisji Nadzoru Finansowego zgodnie z wymaganiami określonymi w ustawie Prawo bankowe.

§ 45

1. Bank jest obowiązany utrzymywać sumę funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
  - 1) wartość wynikająca ze spełnienia wymogów w zakresie funduszy własnych, o których mowa w art. 92 rozporządzenia nr 575/2013;
  - 2) oszacowana przez bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny)
2. Bank utrzymuje ponadto fundusze własne inne niż objęte wymogiem ust. 1 w celu spełniania wymogu połączonego bufora, o którym mowa w art. 55 ust. 4 Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.
3. Bank podejmuje ryzyko na poziomie zapewniającym utrzymanie współczynnika kapitału Tier I Banku (T1) na poziomie nie niższym niż 8,50% oraz łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) na poziomie nie niższym niż 10,50%.
4. W przypadku zagrożenia obniżenia współczynników określonych powyżej w ust. 3, Zarząd Banku zgodnie z „*Polityką kapitałową Powiatowego Banku Spółdzielczego w Sokołowie Podlaskim*” zobligowany jest do wdrożenia planów awaryjnych mających na celu zahamowanie spadku współczynnika wypłacalności, a w szczególności:
  - 1) ograniczenia stopnia narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka - szczegółowe procedury z tym związane określone są w regulaminach (procedurach) dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego,
  - 2) zwiększenia funduszy własnych.
5. W przypadku naruszenia limitów określonych w ust. 3 Zespół ds. ryzyk sporządza dla Zarządu Banku szczegółową analizę kalkulacji współczynników kapitałowych wraz z propozycją działań ograniczających poziom poszczególnych rodzajów ryzyka.
6. Bank planuje i utrzymuje pozycje funduszy własnych tak, aby spełnić wymogi regulacyjne w zakresie funduszy własnych zgodnie z Art. 92 Rozp. UE, tzn.:
  - 1) objęte łącznym współczynnikiem kapitałowym,
  - 2) objęte współczynnikiem kapitału T1,
  - 3) objęte współczynnikiem kapitału CET1,
7. W przypadku groźby przekroczenia lub wystąpieniu przekroczenia wymogów wymienionych w ust. 3 informowany jest bezzwłocznie Zarząd.

§ 46

Wyznaczenia współczynników dokonuje się na podstawie danych pozyskiwanych z systemu informatycznego Banku, dotyczy to zarówno wielkości funduszy własnych, kapitałów składających się fundusze własne, jak również łącznej ekspozycji na ryzyko.

§ 47

Wartość funduszy własnych ustalana jest zgodnie z zasadami określonymi w Rozp. UE, a także z uwzględnieniem zapisów Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 680/2014.

§ 48

1. W celu ustalenia współczynników wymienionych w § 42 określana jest łączna ekspozycja na ryzyko na którą składają się:
  - 1) suma kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, zgodnie z art. 92 ust 3 lit a) Rozp., UE.
  - 2) przemnożone przez 12,5 wymogi kapitałowe w zakresie funduszy własnych zgodnie z art. 351 Rozp. UE.,
  - 3) przemnożone przez 12,5 wymogi w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka operacyjnego zgodnie z metodą wskaźnika bazowego ujętą w art. 315 Rozp. UE.

Rozdział 10 - Proces wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego

§ 49

Proces szacowania kapitału wewnętrznego stanowi integralną część systemu zarządzania Bankiem oraz podejmowania decyzji o charakterze zarządczym, z uwzględnieniem strategii Banku.

§ 50

1. W ramach procesu wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego, Bank dąży do określenia, czy posiadany kapitał jest odpowiedni do skali ponoszonego ryzyka, dokonując na bieżąco identyfikacji i oceny ponoszonego ryzyka.
2. Celem procesu szacowania kapitału wewnętrznego jest ustalenie wielkości kapitału wewnętrznego, niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, z uwzględnieniem przewidywanego poziomu ryzyka.
3. Proces szacowania kapitału wewnętrznego opiera się na rzetelnych wynikach oceny ryzyka.
4. Ocena adekwatności kapitałowej uwzględnia czynniki ilościowe (wyniki metod szacowania kapitału) i jakościowe, w szczególności w zakresie danych wejściowych i wyników stosowanych metod.
5. Rezultatem procesu szacowania kapitału wewnętrznego jest ustalenie całkowitego wymaganego poziomu kapitału na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka i jego jakościowa ocena.

§ 51

1. Proces szacowania kapitału wewnętrznego jest dostosowany do wielkości i profilu ryzyka w Banku.
2. Proces szacowania kapitału wewnętrznego przez Bank, określony w „Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”, obejmuje w szczególności:
  - 1) proces ustalania (alokacji) kapitału w zależności od poziomu ryzyka w Banku (opisujący przekształcanie miar ryzyka w ujęciu ilościowym w wymagania kapitałowe),

- 2) proces ustalania celów kapitałowych w zakresie adekwatności kapitałowej (docelowy poziom kapitału),
- 3) system kontroli wewnętrznej w obszarze szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego.

Rozdział 11 - Podstawowe zasady dokonywania testów warunków skrajnych

§ 52

1. W zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku szczególny nacisk położony jest na wyjaśnienie przyczyn występowania zdarzeń generujących ryzyko oraz oszacowanie ich wpływu na efektywność działania Banku, wypłacalność, płynność oraz adekwatność kapitałową. W tym celu Bank wykorzystuje techniki testowania warunków skrajnych.
2. Bank projektując i stosując testy warunków skrajnych uwzględnia zasadę proporcjonalności, adekwatnie do swojej skali działalności, a także struktury i poziomu ryzyka obciążającego Bank.
3. Uwarunkowania jakie Bank uwzględnia projektując testy warunków skrajnych obejmują następujące cechy Banku i jego działalności:
  - 1) prosta struktura organizacyjna i niska złożoność działalności,
  - 2) Bank nie jest bankiem istotnym w rozumieniu przepisów ustawy Prawo bankowe,
  - 3) nie działa w grupie kapitałowej, nie posiada podmiotów zależnych,
  - 4) działa tylko na terytorium kraju,
  - 5) nie jest instytucją notowaną na rynku kapitałowym,
  - 6) oferuje proste, podstawowe produkty bankowe, nie oferuje produktów kredytowych obciążonych ryzykiem walutowym,
  - 7) działalność inwestycyjna Banku obejmuje bezpieczne instrumenty,
  - 8) nie występuje istotny portfel handlowy,
  - 9) nie stosuje outsourcingu czynności bankowych na dużą skalę.
4. Zespół do spraw Ryzyk we współpracy z Komitetem do spraw Ryzyk i innymi komórkami konstruuje metodologię przeprowadzania testów warunków skrajnych poprzez:
  - 1) określenie czynników wewnętrznych i zewnętrznych wystąpienia sytuacji skrajnej z uwzględnieniem skali działania, charakteru ryzyka ponoszonego przez Bank, otoczenia gospodarczego, otoczenia regulacyjnego, czynników demograficznych i innych;
  - 2) opracowanie założeń testów warunków skrajnych opartych o dane historyczne oraz planowaną skalę działalności;
  - 3) określenie metod oceny wrażliwości na wystąpienie sytuacji skrajnej w stosunku do wskaźników ogólnego poziomu ryzyka, wyniku finansowego, płynności oraz adekwatności kapitałowej;

- 4) przeprowadzenie testu warunków skrajnych w oparciu o szczegółowe metodyki określone w procedurach zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową przez Zespół ds. ryzyk;
  - 5) sporządzenie opisu wyników przeprowadzonych testów;
  - 6) ewentualna ocena jakościowa skutków wtórnych lub skutków sprzężenia zwrotnego;
  - 7) przekazanie informacji o wynikach przeprowadzonych testów warunków skrajnych wraz z analizami ryzyka i/lub adekwatności kapitałowej, zgodnie z procedurami szczegółowymi;
  - 8) opracowanie propozycji działań w przypadku wykazania wysokiej wrażliwości Banku na wystąpienie sytuacji awaryjnej (skrajnej) przez komórkę monitorującą ryzyko we współpracy z komórkami merytorycznymi;
  - 9) weryfikacja planów awaryjnych przez Zespół ds. ryzyk;
  - 10) podjęcie decyzji przez Zarząd o podjęciu działań awaryjnych /uruchomieniu planu awaryjnego;
  - 11) raportowanie wyników testów warunków skrajnych Radzie Nadzorczej, zgodnie z planem pracy Rady i przyjętym systemem sprawozdawczości zarządczej.
4. Stosowanie technik testowania warunków skrajnych pozwala na ograniczenie ryzyka zmian warunków makroekonomicznych w działalności Banku. W Banku testom warunków skrajnych poddawane są takie czynniki ryzyka jak:
- 1) szokowa zmiana rynkowych stóp procentowych,
  - 2) zmiany rynkowych cen nieruchomości,
  - 3) wycofywanie depozytów,
  - 4) zmiany cen na rynku walutowym,
  - 5) wzrost kredytów zagrożonych, wywołany pogorszeniem koniunktury na rynku, wzrostem bezrobocia, zmianami w otoczeniu gospodarczym czy legislacyjnym,
  - 6) inne zmiany w otoczeniu Banku, koniunkturalne, społeczno-gospodarcze mogące mieć wpływ na ryzyko Banku – ryzyko biznesowe.
6. Na podstawie wyników testów warunków skrajnych oceniany jest poziom ryzyka, zgodnie z kryteriami zawartymi w załączniku nr 1 do „Instrukcji przeprowadzania testów warunków skrajnych w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”.
7. Zespół do spraw ryzyk sporządza raport zawierający interpretację wyników TWS oraz określenie działań zapobiegających zmaterializowaniu się negatywnych wyników scenariuszy testów warunków skrajnych.
8. Raporty o wynikach przeprowadzonych testach warunków skrajnych są przedstawiane i omawiane na posiedzeniach Komitetu do spraw Ryzyk, Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej zgodnie z terminami określonymi w „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim”.
9. Na podstawie zaprezentowanych danych Zarząd Banku może podjąć decyzję o:
- a) uruchomieniu i realizacji planów awaryjnych,
  - b) zmianie Strategii Banku,
  - c) konieczności dokonania zmian w regulacjach wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami.

10. Przyjęte założenia do przeprowadzania testów warunków skrajnych oraz częstotliwość ich przeprowadzania zatwierdza Zarząd Banku.
11. Aktualizacja przyjętych założeń do przeprowadzania testów warunków skrajnych odbywa się co najmniej raz do roku, podczas przeglądu zarządczego ryzyk lub w każdym innym uzasadnionym przypadku.
12. Każda zmiana założeń przeprowadzania testów warunków skrajnych wymaga zatwierdzenia przez Zarząd Banku.

Rozdział 12 - Polityka finansowania aktywów Banku

§ 53

Bank dbając o prawidłowe zasady zarządzania ryzykiem płynności ustala następujące zasady finansowania aktywów Banku:

1. Aktywa Banku dzieli się na aktywa krótkoterminowe i długoterminowe, a zaliczenie do poszczególnej kategorii wynika z terminu zapadalności danego aktywa.
2. Aktywa krótkoterminowe dzieli się na aktywa płynne, kredyty i pożyczki krótkoterminowe oraz rozrachunki. Aby ograniczyć ryzyko płynności Bank będzie utrzymywał aktywa płynne na poziomie co najmniej **10%** sumy bilansowej oraz **100%** pasywów niestabilnych.
3. Aktywa długoterminowe występujące w bilansie, Bank dzieli na 3 grupy:
  - a) Kredyty i pożyczki z pierwotnym terminem zapadalności powyżej 1 roku, do których zalicza się:
    - Należności od sektora finansowego,
    - Należności od sektora niefinansowego,
    - Należności od jednostek budżetowych,
  - b) Długoterminowe papiery wartościowe z pierwotnym terminem zapadalności powyżej 1 roku, do których zalicza się:
    - Dłużne papiery wartościowe,
    - Udziały i akcje w różnych podmiotach,
    - Pozostałe papiery wartościowe,
  - c) Aktywa trwałe, do których zalicza się:
    - Wartości niematerialne i prawne,
    - Rzeczowe aktywa trwałe.

Aktywa trwałe Bank finansuje funduszami własnymi lub długoterminowo pożyczonymi środkami (np. kredyty inwestycyjne).

4. Kredyty i pożyczki długoterminowe Bank finansuje stabilną częścią pasywów, co oznacza, że te aktywa mogą być finansowane stabilną częścią depozytów podmiotów finansowych, niefinansowych, środkami pożyczonymi z Banku Zrzeszającego pod warunkiem, że Bank będzie mógł je odnowić oraz innymi stabilnymi pasywami (np. nadwyżką funduszy własnych ponad wielkość wymogów kapitałowych).
5. Długoterminowe papiery wartościowe Bank nabywa w przypadku, gdy:
  - a. występuje nadmiar środków, których nie można zaangażować w działalność kredytową lub pożyczki (brak zainteresowania klientów, zbyt wysokie ryzyko kredytowe, ograniczone fundusze własne),

- b. rentowność papierów wartościowych jest wysoka przy niewielkim ryzyku inwestycyjnym.
- Długoterminowe papiery wartościowe finansowane są z tych samych środków, z których Bank finansuje kredyty i pożyczki długoterminowe.
6. Aktywa trwale Bank finansuje funduszami własnymi lub długoterminowo pożyczonymi środkami (np. kredyty inwestycyjne).
  7. Bank może angażować wolne środki w bezpieczne instrumenty finansowe na rynku pieniężnym i rynku kapitałowym, tj.:
    - 1) lokaty międzybankowe,
    - 2) akcje Banku Zrzeszającego,
    - 3) obligacje,
    - 4) jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych.
    - 5) bony skarbowe,
    - 6) bony pieniężne,
    - 7) certyfikaty depozytowe.
  8. Nabycie jednostek uczestnictwa w otwartych funduszach inwestycyjnych wymaga zgody Banku Zrzeszającego.

Rozdział 13 - System kontroli

§ 54

1. System kontroli wewnętrznej odgrywa strategiczną rolę dla bezpieczeństwa działania Banku i jest istotnym elementem zarządzania ryzykiem.
2. Szczegółowy tryb przeprowadzania i dokumentowania czynności kontrolnych wykonywanych w ramach procesu audytu i kontroli wewnętrznej określony został w obowiązującym w Banku „*Regulaminie kontroli wewnętrznej Powiatowego Banku Spółdzielczego w Sokołowie Podlaskim*”.
3. Audyt wewnętrzny jest realizowany przez System Ochrony Zrzeszenia BPS S.A.

§ 55

1. Wszyscy pracownicy mają obowiązek dokonywania bieżącej kontroli ryzyka na zajmowanym stanowisku pracy, w ramach wynikających z przydzielonych mu zadań i na zasadach wynikających z regulacji wewnętrznych Banku.
2. Kierownicy jednostek i komórek organizacyjnych mają obowiązek przeprowadzania kontroli przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka przez podległych im pracowników.

§ 56

1. Celem funkcji kontroli jest ujawnienie niedoskonałości systemu, błędów procesu zarządzania ryzykiem, niedoskonałości procedur w obszarach ryzyka oraz proponowanie możliwych do zastosowania rozwiązań poprawiających jakość działania systemów i procesów zarządzania ryzykiem.
2. System kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem obejmuje:
  - 1) mechanizmy kontroli, w tym:
    - a) ustalone limity ryzyka,

- b) jasno zdefiniowaną podległość służbową,
  - c) zakres uprawnień i odpowiedzialności,
  - d) właściwe rozdzielenie obowiązków i uprawnień decyzyjnych;
- 2) adekwatny proces identyfikacji, pomiaru i oceny poszczególnych rodzajów ryzyka,
  - 3) polityki, strategie, instrukcje i metodologie pozwalające na realizację zamierzonych celów,
  - 4) systemy informacji zarządczej i nadzorczej,
  - 5) proces okresowego przeglądu i oceny zgodności działania komórek i jednostek organizacyjnych Banku z zasadami polityki i procedurami,
  - 6) zasady związane z wyznaczaniem kapitału wewnętrznego.
3. W ramach systemu funkcji kontroli dokonuje się niezależnej oceny:
    - 1) wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego,
    - 2) zarządzania kapitałowego,
    - 3) planowania kapitałowego.
  4. Ocena procesu zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje co najmniej:
    - 1) okresowy przegląd zasad i mechanizmów kontroli,
    - 2) ocenę limitów i mechanizmów kontroli,
    - 3) ocenę dostosowania wielkości kapitału do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku.
  5. Na podstawie sprawozdania z przeprowadzonych kontroli Zarząd Banku podejmuje decyzje odnośnie doskonalenia jakości procedur, środków technicznych i organizacyjnych obowiązujących w Banku.

Rozdział 14 - Postanowienia końcowe

§ 57

1. Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku powinno być zgodne z obowiązującymi przepisami, posiadanymi uprawnieniami, niniejszą Strategią oraz obowiązującymi w Banku regulacjami wewnętrznymi.
2. Strategia ta powinna być znana wszystkim pracownikom Banku, których obowiązki wymagają uwzględnienia problematyki zarządzania ryzykami.
3. Strategia ta podlega corocznej aktualizacji podczas przeglądu zarządczego zgodnie z zasadami określonymi w „*Instrukcji dokonywania przeglądów zarządczych w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim*”.
4. Niniejszą strategię, jak i wszelkie jej zmiany wprowadza Zarząd i zatwierdza Rada Nadzorcza.
5. Postanowienia niniejszej Strategii mają zastosowanie we wszystkich jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku.
6. Niniejsza strategia została przyjęta przez Zarząd Banku na posiedzeniu w dniu 05.06.2023 r. i zatwierdzona przez Radę Nadzorczą w dniu 06.06.2023 r.
7. Strategia wchodzi w życie z dniem przyjęcia przez Radę Nadzorczą Banku.

PBS w Sokołowie Podlaskim

**ZASADY KULTURY
RYZYKA**

w Powiatowym Banku Spółdzielczym
w Sokołowie Podlaskim

I. WSTĘP

§ 1

Cele i zakres zasad

1. Działalność Banku wiąże się z podejmowaniem ryzyka, więc odpowiednie zarządzanie ryzykiem ma fundamentalne znaczenie.
2. Prawidłowa i spójna kultura ryzyka w całym Banku, polegająca na: wdrożeniu i stosowaniu odpowiednich polityk w zakresie ryzyka, dawaniu przykładów poprawnych działań, komunikacji celów i szkoleniom w zakresie ryzyka dla pracowników, a także stosowaniu odpowiedniego systemu motywacji, zachęcającego do prawidłowych postaw jest kluczowym elementem skutecznego zarządzania ryzykiem.
3. Promowanie w Banku kultury ryzyka ma na celu rozwój zrozumienia ryzyka i zarządzania ryzykiem, nie tylko przez Zarząd Banku oraz komórki zarządzania ryzykiem, ale również przez pozostałych pracowników Banku.
4. Stosowanie w Banku kultury ryzyka pozwala pracownikom na wyobrażenie skutków ich postępowania w odniesieniu do kształtowania poziomu ryzyka, a tym samym zrozumienie konieczności przestrzegania przyjętych w Banku reguł w zarządzaniu ryzykiem.

§ 2

Na pozytywne kształtowanie kultury ryzyka w Banku wpływają:

- 1) prezentowanie przez Zarząd Banku i komórki zarządzania ryzykiem postaw polegających na absolutnym przestrzeganiu zasad zarządzania ryzykiem;
- 2) wysyłanie przez Zarząd Banku i komórki zarządzania ryzykiem spójnych i jasnych wiadomości dotyczących akceptowanych poziomów ryzyka;
- 3) uwzględnianie ryzyka w dyskusjach dotyczących podejmowania decyzji w Banku,
- 4) uwzględnianie analizy ryzyka występującego w przeszłości w kształtowaniu aktualnej i przyszłej działalności Banku – uczenie się na błędach;
- 5) efektywna komunikacja pozioma pomiędzy pracownikami danej komórki organizacyjnej lub jednostki;
- 6) współpraca pomiędzy komórkami organizacyjnymi Banku oraz oferowanie wsparcia w realizowanych projektach dla dobra całego Banku

§ 3

Narzędziami, które podnoszą poziom kultury ryzyka w Banku są:

- 1) jasne i zrozumiałe procedury dotyczące zarządzania ryzykiem;
- 2) łatwy dostęp do procedur dotyczących zarządzania ryzykiem dla wszystkich pracowników, co zostało ujęte w obowiązujących w Banku wewnętrznych zasadach legislacji;
- 3) konieczność posiadania znajomości procedur zarządzania ryzykiem (nowych oraz aktualizacji istniejących) przez wszystkich pracowników biorących udział w procesie zarządzania danym rodzajem ryzyka – co jest wpisane we wszystkich zasadach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka;

- 4) konieczność przekazywania przez komórkę ds. zgodności pracownikom Banku informacji o występujących zmianach w przepisach prawa lub w regulacjach wewnętrznych w trybie określonym w „*Instrukcji zarządzania ryzykiem braku zgodności w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim*”;
- 5) uczestnictwo pracowników Banku w szkoleniach wspierających rozumienie ryzyka, a następnie przekazywanie zdobytej wiedzy w ramach komórki organizacyjnej lub innym pracownikom uczestniczącym w procesie zarządzania ryzykiem;
- 6) bieżąca wymiana informacji w ramach komórki organizacyjnej;
- 7) wymiana informacji pomiędzy komórkami, które zwiększają rozumienie ryzyka; (zwłaszcza o ustalonych limitach, ich budowie, celu stosowania limitów) przez pracowników komórek zarządzania ryzykiem dla pracowników jednostek biznesowych;
- 8) wprowadzenie, odpowiednio do specyfiki Banku, szczegółowej, matrycy funkcji kontroli;
- 9) wydawanie jasnych i zrozumiałych zaleceń pokontrolnych, nastawionych zwłaszcza na ograniczanie ryzyka, ich monitorowanie i egzekwowanie.

II. PODSTAWOWE ZASADY KULTURY RYZYKA

§ 4

Świadomość obowiązków

1. Zarząd Banku wymaga, aby pracownicy posiadali pełną świadomość swoich obowiązków związanych z zarządzaniem ryzykiem.
2. Oznacza to obowiązek zaznajomienia się z regulacjami wewnętrznymi w zakresie zarządzania ryzykiem, związanymi z zakresem obowiązków pracownika przyjętymi w Banku, a także z podziałem zadań i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. Kierujący zespołami pracowniczymi zobowiązani są o dbałość o posiadanie odpowiedniej wiedzy w tym zakresie przez podwładnych.

§ 5

Odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem

1. Bank stosuje zasadę trzech linii obrony przed ryzykiem, opisaną w treści „*Ogólnej strategii zarządzania ryzykami w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Sokołowie Podlaskim*” . Zgodnie z tą zasadą zarządzanie ryzykiem w Banku nie ogranicza się do Zespołu ds. ryzyk lub komórek kontrolnych stanowiących drugi lub trzeci poziom zarządzania.
2. Główną odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem, wynikającym z działalności biznesowej Banku ponoszą jednostki biznesowe stanowiące pierwszy poziom zarządzania ryzykiem przy nadzorze ze strony Zarządu.
3. Jednostki biznesowe oznaczają jednostki organizacyjne (Oddziały Banku), komórki organizacyjne w ramach których bezpośrednio realizowany jest przedmiot działalności Banku, stanowiący potencjalne źródło przychodu, zysku, np. udzielanie kredytów, przyjmowanie depozytów, prowadzenie rachunków bankowych i rozliczeń pieniężnych,

itd. Oznacza to uwzględnienie w planowaniu i realizacji działalności biznesowej tolerancji Banku na ryzyko i podejmowania ryzyka w zgodzie z politykami, procedurami i mechanizmami kontrolnymi, powinny ponosić jednostki biznesowe

4. Szczególna odpowiedzialność za ryzyko spoczywa na kadrze kierowniczej odpowiedzialnej za kierowanie jednostkami biznesowymi.

§ 6

Założenia systemu zarządzania ryzykiem

1. Istotnym elementem budowy kultury ryzyka jest prawidłowe funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem obejmującego wszystkie jednostki biznesowe, jednostki wsparcia oraz komórki kontrolne.
2. System zarządzania ryzykiem powinien w pełni uwzględniać istotę ekspozycji Banku na ryzyko oraz obejmować wszystkie istotne rodzaje ryzyka (np. finansowe i niefinansowe, bilansowe i pozabilansowe, warunkowe bądź nie, wynikające z umowy, bądź nie).
3. Zakres systemu nie powinien ograniczać się do podstawowych rodzajów ryzyka np. kredytowego, rynkowego, płynności, czy też ryzyka operacyjnego, lecz powinien też obejmować również ryzyko koncentracji, a także ryzyka trudnomierzalne np. utraty reputacji, braku zgodności.
4. Zarząd Banku projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, nadzorowanego przez Radę Nadzorczą systemu zarządzania ryzykiem, jednakże nadzór organów Banku nie zwalnia z obowiązku staranności oraz aktywności jednostek/komórek uczestniczących w systemie lub odpowiedzialnych za jego prawidłowe działanie. Np. dotyczy to jednostek/komórek odpowiedzialnych za przeglądy zarządcze, identyfikację ryzyka, raportowanie ryzyka, sygnalizowanie zmian wewnętrznych i zewnętrznych, a także nieprawidłowości wywołujących potrzebę dokonania modyfikacji systemu, itp.

§ 7

Decyzje oparte na zrozumieniu ryzyka i właściwy przepływ informacji

1. System zarządzania ryzykiem powinien umożliwiać podejmowanie świadomych decyzji, uwzględniających ryzyko.
2. W celu właściwego komunikowania celów Banku i możliwości uwzględnienia ryzyka w działalności oraz apetyt na ryzyko są komunikowane wszystkim pracownikom Banku.
3. Decyzje podejmowane w Banku powinny być oparte na informacjach uzyskanych na podstawie identyfikacji, pomiaru lub oceny i monitorowania ryzyka, w związku z tym istotną rolę w Banku pełni system informacji zarządczej obejmujący ryzyko.
4. Ocena ryzyka dokonywana w Banku powinna mieć charakter oddolny (np. samoocena ryzyka, bieżący monitoring limitów dokonywana przez jednostki biznesowe) i odgórny (ocena dokonywana przez niezależne komórki), obejmować całość hierarchii zarządzania, a także poziomy przepływ informacji między komórkami/pionami oraz wykorzystywać spójną terminologię i konsekwentną metodykę w obrębie całego Banku zapewniającą spójne rozumienie ryzyka.
5. Szczególną odpowiedzialność ponoszą w tym zakresie komórki monitorujące, sprawozdawcze lub sporządzające sprawozdania dotyczące ryzyka.

§ 8

Przeglądy i dostosowanie systemu zarządzania ryzykiem

1. System zarządzania ryzykiem w Banku podlega niezależnemu przeglądowi oraz regularnej ocenie pod kątem tolerancji na ryzyko i gotowości do jego podejmowania, przy uwzględnieniu informacji od Zespołu ds. ryzyk.
2. System zarządzania ryzykiem podlega modyfikacji w przypadku wystąpienia istotnych wydarzeń wewnętrznych i zewnętrznych, w tym np. znacznego wzrostu sumy bilansowej i przychodów, rosnącej złożoności działalności instytucji, profil ryzyka i struktury operacyjnej, ekspansji geograficznej, połączeń i przejęć oraz wprowadzanie nowych produktów lub rodzajów działalności.
3. Szczególną rolę pełnią w tym zakresie Zespół ds. ryzyk oraz Komitet ds. ryzyk, uczestnicząc we wprowadzaniu zmian w zakresie systemu zarządzania ryzykiem i przyjętej strategii zarządzania ryzykiem. Nie wyklucza to obowiązku współdziałania w tym zakresie innych jednostek/komórek, np. dostarczających informacji niezbędnych do dokonania przeglądu lub oceny.

